

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATAREA DISCRIMINĂRII

AUTORITATE DE STAT AUTONOMĂ

HOTĂRÂREA nr. 132 din 09.04.2025

Dosar nr.: 83/2023

Petiția nr.: 1032/09.02.2023

Petent(ă):

Reclamat(ă): Guvernul României

Obiect: Petenta, în calitate de beneficiară a prevederilor Legii nr. 154/2021, sesizează faptul că indemnizațiile urmașilor deportaților și strămutaților români sunt inferioare ca și quantum față de indemnizațiile primite de urmașii deportaților și strămutaților aparținând minorităților etnice.

I. Numele, domiciliul sau reședința părților

Numele și domiciliul procedural ales al petenților

1.

Numele, sediul și domiciliul procedural ales al părții reclamate

2. **Guvernul României**, cu sediul în Palatul Victoria, Piața Victoriei nr. 1, Sector 1, București, cod postal 011791.

II. Procedura de citare

3. Prin adresa nr. 1032/15.06.2023, petenta a fost informată cu privire la faptul că, din oficiu, Colegiul director a invocat **exceptia de vădită necompetență a Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării în temeiul prevederilor art. 28 din Procedura internă de soluționare a petițiilor și sesizărilor, publicată în M.Of. nr. 348 din 6 mai 2008**, cu privire la situația de fapt, deoarece Colegiul Director al C.N.C.D. nu analizează modul de stabilire *sui generis* a unor drepturi în favoarea unor persoane sau categorii de persoane ori categorii profesionale în mod diferit față de alte persoane ori categorii, precum și nereglementarea de legiuitor a unor aspecte care țin de statutul unor persoane sau categorii de persoane. Din acest punct de vedere, examinarea soluțiilor legislative alese de către legiuitor și conformitatea acestora cu principiul egalității statuat în Constituția României, revine Curții Constituționale.

4. În acest sens, s-a pronunțat și **Curtea Constituțională prin Decizia nr. 997 din 7 octombrie 2008** statuând că, dacă s-ar admite că, pe calea controlului jurisdicțional întemeiat pe art. 20 alin. 3 din O.G. nr. 137/2000, C.N.C.D. poate să constate existența unor situații discriminatorii ce își au izvorul direct în conținutul unor norme legale, hotărârea Consiliului ar putea avea ca efect încetarea aplicabilității acestor dispoziții și chiar aplicarea prin analogie a unor alte texte de lege, care nu se referă la persoana

sau grupul social discriminate. Într-o atare împrejurare, se pune în discuție legitimitatea acestui organ de a interfera în competența legislativului, dar și în competența Curții Constituționale.

5. Totodată, prin adresele nr. 9430/23.11.2023, având în vedere prevederile **art. 20 alin. 4 din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare (republicată)**, părțile au fost citate pentru ziua de 09.01.2024, ora 11:00, dată la care niciuna dintre părți nu s-a prezentat pentru ședința de audieri.

III. Susținerile părților

Susținerile petentei

6. Petenta arată că este beneficiară a Legii nr. 154/2021, publicată în M.O. cu nr. 573 din 07.06.2021 și este nemulțumită că Legea nr. 154/2021 este prorogată pentru a doua oară, prin ordonanțe de urgență din 18.12.2021, respectiv 13.12.2022, prin refuzul amendamentului depus de parlamentarul în ședința camerelor reunite.

7. Consideră că este nedrept ca majoritarii, să fie tratați în favoarea minoritarilor, ținând cont de faptul că toți urmașii minoritarilor, în baza Legii nr. 154/2021, au în plată sume rezonabile, astfel, indemnizațiile urmașilor deportaților și strămutaților români sunt calculate la suma de 784 lei și beneficiază de 175 lei pe anul de deportare, însă minoritățile beneficiază de o sumă dublă.

8. Petenta atașează petiției Hotărârea Casei Teritoriale de Pensii Călărași nr. 7522/20.12.2021, privind admiterea cererii de acordare a drepturilor prevăzute de O.G. nr. 105/1999, republicată, cu modificările și completările ulterioare și Anexa 1 la Decizia nr. 204943/11.11.2022, pentru stabilirea indemnizația prevăzute de O.G. 105/1999 privind acordarea unor drepturi persoanelor persecutate de către regimurile instaurate în România cu începere de la 06.09.1940, până la 06.03.1945 din motive etnice.

Susținerile părții reclamate

9. Partea reclamată depune la dosarul cauzei punctul de vedere, înregistrat sub nr. 1584/21.12.2023, prin care solicită admiterea excepției de necompetență a C.N.C.D. față de obiectul petiției si în subsidiar, respingerea petiției ca neîntemeiată.

10. În ceea ce privește excepția de necompetență materială a C. N. C. D., partea reclamată arată că prin prezenta petiție se solicită Consiliului să constate existența discriminării în raport cu dispozițiile art.III din Legea nr.210/2022, astfel cum au fost modificate prin art.XXI, Capitolul I din O.U.G. nr.168/2022, publicată în Monitorul Oficial nr. 1186 din 09 decembrie 2022.

11. Arată că prin dispozițiile art.III din Legea nr.210/2022, legiuitorul a stabilit: "*Prin derogare de la prevederile art. 5 din Ordonanța Guvernului nr.105/1999 privind acordarea unor drepturi persoanelor persecutate de către regimurile instaurate în România cu începere de la 6 septembrie 1940 până la 6 martie 1945 din motive etnice, republicată, cu modificările și completările ulterioare, drepturile stabilite potrivit art.3¹ din Ordonanța Guvernului nr. 105/1999, republicată, cu modificările și completările ulterioare, se acordă și se plătesc după cum urmează:*

a) începând cu luna următoare celei în care intră în vigoare prezenta lege, drepturile stabilite pentru copiii persoanelor care s-au aflat în una dintre situațiile prevăzute la art.I

alin.(l) lit.a), b), d) și e) din Ordonanța Guvernului nr. 105/1999, republicată, cu modificările și completările ulterioare;

b) începând cu data de 1 ianuarie 2023, drepturile stabilite pentru copiii persoanelor care s-au aflat în una dintre situațiile prevăzute la art.I alin.(l) lit.c) și g). precum și pentru copiii prevăzuți la art.3¹ alin. (l) din Ordonanța Guvernului nr. 105/1999, republicată, cu modificările și completările ulterioare”.

12. Arată că ulterior, prin art. XXI, Capitolul I din O.U.G. nr. 168/2022 s-a stabilit: *”La articolul III din Legea nr.210/2022 pentru modificarea art.I alin. (2) din Decretul-lege nr. 118/1990, privind acordarea unor drepturi persoanelor persecutate din motive politice de dictatura instaurată cu începere de la 6 martie 1945, precum și celor deportate în străinătate ori constituite în prizonieri și pentru stabilirea unor măsuri necesare aplicării Ordonanței Guvernului nr. 105/1999 privind acordarea unor drepturi persoanelor persecutate de către regimurile instaurate în România cu începere de la 6 septembrie 1940 până la 6 martie 1945 din motive etnice, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.698 din 13 iulie 2022, litera b) se modifică și va avea următorul cuprins:*

b) începând cu data de 1 ianuarie 2024, drepturile stabilite pentru copiii persoanelor care s-au aflat în una dintre situațiile prevăzute la art.I alin.(l) lit.c) și g) din Ordonanța Guvernului nr. 105/1999, republicată, cu modificările și completările ulterioare, precum și pentru copiii prevăzuți la art. 3¹ alin. (l) din aceeași ordonanță”.

13. Partea reclamată invocă Decizia Curții Constituționale nr. 997 din 7 octombrie 2008, prin care s-a constatat că dispozițiile art.20 alin.(3) din Ordonanța Guvernului nr. 137/2000 sunt neconstituționale, în măsura în care sunt interpretate în sensul că acordă Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării competența ca, în cadrul activității sale jurisdicționale, să anuleze ori să refuze aplicarea unor acte normative cu putere de lege, considerând că sunt discriminatorii, și să le înlocuiască cu norme create pe cale judiciară sau cu prevederi cuprinse în alte acte normative, astfel, C.N.C.D. nu poate avea competență de a recomanda ori impune, sub sancțiune, adoptarea sau modificarea unui act normativ sau a unor dispoziții legale, nici de a interfera în competențele Curții Constituționale, sub aspectul art. 16 privind principiul nediscriminării.

14. Pe fondul cauzei, în referire la situația sesizată de către petentă, partea reclamată arată că, persoanele persecutate din diferite motive în diferite perioade istorice nu se află în situații similare și, în același sens, Curtea Constituțională a României, prin Decizia nr. 1360/2010 a stabilit: *„despăgubirile pentru daunele morale suferite în perioada comunistă trebuie să fie drepte, echitabile, rezonabile și proporționale cu gravitatea și suferințele produse prin aceste condamnări sau măsuri administrative”, arătând totodată că ”în procesul de legiferare este interzisă instituirea aceluiași reglementări în două sau mai multe acte normative, iar în cazul existenței unor paralelisme, acestea vor fi înlăturate fie prin abrogare, fie prin concentrarea materiei în reglementări unice”.*

15. Arată totodată că instanța de contencios constituțional precizează *”în materia reparațiilor trebuie să existe o legislație clară, precisă, adecvată, proporțională care să nu dea naștere la interpretări și aplicări diferite ale instanțelor de judecată, ceea ce ar putea conduce la constatări ale violării drepturilor omului de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului. Această problemă a legislației incoerente și ineficiente a României*

în materia restituirilor a fost menționată și de Curtea Europeană a Drepturilor Omului prin Hotărârea din 9 decembrie 2008, în Cauza Viașu împotriva României. Cu acel prilej, Curtea a constatat că Legea nr. 1/2000 a suferit atât de multe modificări ca număr și conținut, încât precizia și previzibilitatea cerute de noțiunea de «legalitate» au fost grav atinse”.

16. Precizează că, contrar susținerilor petentei, se constată că persoanele persecutate nu sunt în situații comparabile, cele 2 categorii exceptate pentru care s-au prorogată termenele de acordare a sporurilor nu au suferit consecințe atât de grave ca cele care beneficiază de aceste sporuri, legiuitorul făcând o prioritizare fondată pe gravitatea situației, în consecință, modificările aduse nu au efecte discriminatorii.

IV. Cadrul legal aplicabil

17. Prevederile legislative relevante în prezenta cauză sunt următoarele:

Ordonanța Guvernului nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, cu modificările și completările ulterioare
art. 2

(1) „Potrivit prezentei ordonanțe, prin discriminare se înțelege orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenență la o categorie defavorizată, precum și orice alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice”.

Ordinul nr. 27/07.02.2024 privind aprobarea Procedurii interne de soluționare a petițiilor și sesizărilor, publicat în Monitorul Oficial al României, partea I, nr. 120/12.02.2024

-art. 30 "Excepția de necompetență poate fi invocată de reclamat sau de membrii Colegiului director și în cursul soluționării petiției(...)"

V. Motivele de fapt și de drept

18. Colegiul Director constată că partea reclamată solicită să se constate existența discriminării în raport cu dispozițiile art.III din Legea nr.210/2022, astfel cum au fost modificate prin art.XXI, Capitolul I din O.U.G. nr.168/2022, publicată în Monitorul Oficial nr. 1186 din 09 decembrie 2022, privind unele măsuri fiscal-bugetare, prorogarea unor termene, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative, care stabilesc data de la care urmează să se acorde plata drepturilor conferite de statutul de urmași ai persoanelor persecutate, conform **Legii nr. 154/2021** pentru modificarea și completarea **Ordonanței Guvernului nr. 105/1999** privind acordarea unor drepturi persoanelor persecutate de către regimurile instaurate în România cu începere de la 6 septembrie 1940 până la 6 martie 1945 din motive etnice. Din această cauză, pentru aceeași categorie de persoane (urmași ai persoanelor persecutate), se face o alegere

preferențială acordându-se plata drepturilor doar anumitor categorii care vor beneficia, în detrimentul altora.

19. Astfel, conform **art. 21 din OUG nr. 168/08.12.2022**: „La articolul III din Legea nr. 210/2022 pentru modificarea art. 1 alin. (2) din Decretul-lege nr. 118/1990 privind acordarea unor drepturi persoanelor persecutate din motive politice de dictatura instaurată cu începere de la 6 martie 1945, precum și celor deportate în străinătate ori constituite în prizonieri și pentru stabilirea unor măsuri necesare aplicării Ordonanței Guvernului nr. 105/1999 privind acordarea unor drepturi persoanelor persecutate de către regimurile instaurate în România cu începere de la 6 septembrie 1940 până la 6 martie 1945 din motive etnice, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 698 din 13 iulie 2022, litera b) se modifică și va avea următorul cuprins: b) începând cu data de 1 ianuarie 2024, drepturile stabilite pentru copiii persoanelor care s-au aflat în una dintre situațiile prevăzute la art. 1 alin. (1) lit. c) și g) din Ordonanța Guvernului nr. 105/1999, republicată, cu modificările și completările ulterioare, precum și pentru copiii prevăzuți la art. 31 alin. (1) din aceeași ordonanță.”

20. De asemenea, conform **art. 1 din Ordonanța Guvernului nr. 105/1999**, republicată, cu modificările și completările ulterioare: „(1) Beneficiază de prevederile prezentei ordonanțe persoana, cetățean român, care în perioada regimurilor instaurate cu începere de la 6 septembrie 1940 până la 6 martie 1945 a avut de suferit persecuții din motive etnice, după cum urmează:

- a) a fost deportată în ghetouri și lagăre de concentrare din străinătate;
- b) a fost privată de libertate în locuri de detenție sau în lagăre de concentrare;
- c) a fost refugiată, expulzată sau strămutată în altă localitate;
- d) a făcut parte din detașamentele de muncă forțată;
- e) a fost supraviețuitoare a trenului morții;
- f) este soțul sau soția persoanei asasinată ori executată din motive etnice sau în urma masacrelor îndreptate împotriva populației minoritare, dacă ulterior nu s-a recăsătorit;
- g) a fost evacuată din locuința pe care o deținea.”

21. Totodată, Colegiul Director admite **excepția de necompetență** privind normele juridice cu caracter de lege, având în vedere **Decizia Curții Constituționale nr. 997/2008**.

22. În decizia precizată, Curtea Constituțională arată următoarele:

„Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea constată că, în esență, critica autorului excepției pune în discuție constituționalitatea atribuțiilor jurisdicționale ale Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării, care, potrivit art. 20 alin. (3) din Ordonanța Guvernului nr. 137/2000, poate să dispună «înlăturarea consecințelor faptelor discriminatorii și restabilirea situației anterioare discriminării», în măsura în care situațiile discriminatorii izvorăsc din conținutul unor acte normative.

Față de acestea, Curtea apreciază că o corectă analiză a textului de lege criticat impune interpretarea acestuia în ansamblul reglementării din care face parte, mai precis al Secțiunii VI din Ordonanța Guvernului nr. 137/2000, care reglementează rolul, atribuțiile și organizarea Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării.

Astfel, Curtea observă că potrivit dispozițiilor art. 16 din Ordonanța Guvernului nr. 137/2000, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării îndeplinește rolul de «garant al respectării și aplicării principiului nediscriminării», iar potrivit dispozițiilor art.

18 din același act normativ, «este responsabil cu aplicarea și controlul respectării prevederilor prezentei legi în domeniul său de activitate, precum și în ceea ce privește armonizarea dispozițiilor din cuprinsul actelor normative sau administrative care contravin principiului nediscriminării.» Mai departe, art. 19 alin. (1) lit. c), precum și art. 20, în ansamblu, reglementează rolul jurisdicțional al Consiliului, care are ca finalitate, așa cum s-a arătat, «înlăturarea faptelor discriminatorii și restabilirea situației anterioare discriminării.» În sfârșit, nu trebuie omis nici faptul că art. 2 alin. (3) din aceeași ordonanță prevede că sunt discriminatorii «prevederile, criteriile sau practicile aparent neutre care dezavantajează anumite persoane [...]».

Deși autorul excepției apreciază ca fiind un «nonsens» interpretarea dispozițiilor art. 20 alin. (3) din Ordonanța Guvernului nr.137/2000 în sensul aplicabilității lor și cu privire la situațiile discriminatorii ce izvorăsc din conținutul actelor normative, Curtea observă totuși că dispozițiile de lege mai sus enunțate au constituit în realitate temeiul mai multor hotărâri prin care Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a constatat, în cadrul activității sale jurisdicționale, caracterul discriminatoriu al unor prevederi legale. Dovadă a acestui fapt stă și introducerea, prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 75/2008, a alin. (3) la art. 19 din Ordonanța Guvernului nr. 137/2000, prin care s-a scos din competența Consiliului soluționarea sesizărilor având ca obiect măsurile legislative în contextul stabilirii politicii de salarizare a personalului din sistemul bugetar, măsură legislativă dictată tocmai ca urmare a efectelor generate de hotărârile emise de această instituție.

În această ordine de idei, Curtea constată că, în vederea îndeplinirii rolului său de garant al respectării și aplicării principiului nediscriminării, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării este chemat să vegheze, printre altele, inclusiv asupra modului în care este respectat acest principiu în conținutul actelor normative. În acest sens, acest organ poate constata existența unor prevederi de lege discriminatorii și își poate exprima opinia în ceea ce privește armonizarea dispozițiilor din cuprinsul actelor normative sau administrative cu principiul nediscriminării. Ceea ce aici interesează sunt efectele pe care le produc aceste opinii. Astfel, dacă s-ar admite că, pe calea controlului jurisdicțional întemeiat pe art. 20 alin. (3) din Ordonanța Guvernului nr.137/2000, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării poate să constate existența unor situații discriminatorii ce își au izvorul direct în conținutul unor norme legale, hotărârea Consiliului ar putea avea ca efect încetarea aplicabilității acestor dispoziții și chiar aplicarea prin analogie a unor alte texte de lege, care nu se referă la persoana sau grupul social discriminate. Într-o atare împrejurare, se pune în discuție legitimitatea acestui organ de a interfera în competențele legislativului, prin înlăturarea aplicabilității unor acte normative și instituirea aplicabilității altora, dar și în competențele Curții Constituționale, care îndeplinește rolul de legislator negativ atunci când constată lipsa de conformitate dintre prevederile unei legi sau ordonanțe și dispozițiile constituționale, sub aspectul art. 16 referitor la principiul nediscriminării.

Deși în lumina dispozițiilor constituționale o asemenea interpretare nu ar putea fi acceptată, rolul Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării putând fi rezumat mai degrabă la posibilitatea de a constata existența unor discriminări în conținutul unor acte normative și la formularea de recomandări sau sesizarea autorităților competente pentru a modifica respectivele texte de lege, se observă totuși, așa cum s-a reținut și

mai sus, că, în practică, art. 20 alin. (3) din Ordonanța Guvernului nr.137/2000 a generat efecte neconstituționale, prin care s-a încălcat principiul separației în stat, la aceasta contribuind chiar formularea echivocă a dispozițiilor cuprinse în Secțiunea VI din Ordonanța Guvernului nr. 137/2000.

Pentru aceste motive, Curtea constată că prevederile art. 20 alin. (3) din Ordonanța Guvernului nr. 137/2000 sunt neconstituționale în măsura în care sunt interpretate în sensul că acordă Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării competența ca, în cadrul activității sale jurisdicționale, să anuleze textul unor acte normative cu caracter discriminatoriu și chiar să substituie acest text cu dispoziții cuprinse în alte acte normative.”

23. Având în vedere aceste aspecte, Colegiul nu se poate pronunța prin hotărâre privind obiectul cauzei.

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 20 alin. (2) din **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare**, republicată, cu unanimitatea membrilor prezenți la ședință,

COLEGIUL DIRECTOR HOTĂRĂȘTE:

1. Admite excepția de necompetență materială invocată din oficiu și de partea reclamată, privind normele juridice cu caracter de lege, având în vedere **Decizia Curții Constituționale nr. 997/2008**;
2. O copie a prezentei hotărâri se va comunica petentei.

VI. Modalitatea de plată a amenzii

Nu este cazul

VI. Calea de atac și termenul în care se poate exercita

Prezenta hotărâre poate fi atacată în termenul legal de 15 zile potrivit **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare** și **Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ** la instanța de contencios administrativ.

Membrii Colegiului director prezenți la ședință:

ASZTALOS CSABA FERENC – Membru

BABUȘ RADU – Membru

BĂNICĂ CLAUDIA CERASELA – Membru

DIACONU ADRIAN NICOLAE – Membru

JURA CRISTIAN – Membru

MOȚA MARIA – Membru

OLTEANU CĂTĂLINA – Membru

STANCIU CLAUDIA SORINA – Membru

RAIU CĂTĂLIN VALENTIN – Membru

SĂVULESCU RADU-COSMIN - Membru

Red.: R.D.

Data redactării: 16.04.2023

Notă: Hotărârile emise de Colegiul Director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării potrivit prevederilor legii și care nu sunt atacate în termenul legal, potrivit ***O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare și Legii 554/2004 a contenciosului administrativ***, constituie de drept titlu executoriu.

